

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Oponentura

Autor práce: Kristýna Jiroutová

Název práce: Šikana ve školách v souvislosti se školním prostředím

Autor posudku: Mgr. Pavla Homolová

Návrh klasifikace práce: velmi dobře

Základní charakteristika práce.

Autorka si v práci spíše empirického charakteru klade za cíl zmapovat souvislosti mezi výskytem fyzické a verbální šikany a „různými aspekty tvořícími školní prostředí“ (s. 6), „a to jak ve smyslu příčin, tak i příznaků a následků šikany“ (s. 22). Mezi takto široce definované souvislosti řadí autorka na základě rešerše české a zahraniční převážně psychologické a kriminologické literatury vztah ke škole, studijní prospěch a typ školy, atmosféru ve třídě a zájem učitelů o žáky. Diplomandka následně ověřuje své hypotézy („zda mezi těmito součástmi školního prostředí a výskytem šikany existuje vztah, jak je tento vztah silný a jaké tendence z něj vyplývají“, s. 7) pomocí sekundární analýzy dat z aktuálního šetření *Výzkum městské mládeže* (2015) na vzorku 1546 žáků základních škol a gymnázií několika českých měst.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Cíl a záměr práce jsou formulovány jasně a závěry jim odpovídají. Pokus o „usazení do celospolečenského kontextu“ (kap. 2) jako určitý obecný (s ohledem na obor studia diplomandky zásadní) cíl ale není podle mého názoru příliš vydařený a sociologická perspektiva v práci bohužel v podstatě chybí.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženu metodu a postup řešení?

Metoda i postup řešení jsou stanoveny vhodně, zároveň jsou v textu srozumitelně prezentovány.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Text působí konzistentně, podkapitoly z teoretické i empirické části na sebe vhodně navazují.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Struktura práce i argumentace jsou vystavěny poměrně logicky, výzkumné otázky jsou formulovány jasně.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Témata zařazená v teoretické části jsou relevantní (s ohledem na rozsah bakalářské práce by nicméně kapitola 2.2 mohla být vyřazena), šíře a hloubka tematického záběru jsou však podle mého názoru poněkud omezené. Z hlediska rozsahu témat chybí v práci především sociologické pojetí šikany, nabízené pojetí je převážně psychologické. Pestřejší argumentaci by umožnilo čerpání z více různých zdrojů.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Zvolený způsob analýzy je adekvátní, autorka prokazuje obeznámenost s prezentací a interpretací kontingenčních tabulek, statistiky chí kvadrát a koeficientů asociace, i když neužívá nabízející se interpretaci adjustovaných reziduí (ta jsou uvedena pouze v tabulce č. 13, aniž by byla nějak okomentována). Doporučovala bych více využít slučování málo zastoupených kategorií (například zážitek šikany asi jednou týdně a několikrát týdně).

V textu mi chybí detailnější odůvodnění rozhodnutí pro oddělení fyzické a verbální šikany (jako výhodnější se v situaci malého zastoupení kategorií jeví analyzovat šikanu jako celek). Navíc autorka přiřadila do fyzické šikany proměnnou zjišťující mimo jiné i „vyhrožování“, což je sporné. Dále zřejmě jen nedopatřením popisuje nesignifikantní výsledky chí kvadrát testu jako „vysokou signifikanci“ (s. 31, 32). Není jasné, jak byly zjišťovány údaje o prospěchu – jde o objektivní data, nebo názory žáků na svůj prospěch?

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Ve stručném závěru jsou shrnuta zjištění (oběti šikany mají ke škole horší vztah, atmosféru ve třídě vnímají jako horší a učitele vnímají jako bez zájmu o ně), chybí však jejich hlubší interpretace a diskuse v kontextu dosavadních poznatků a teorií (bylo by například užitečné porovnat zjištění autorky s výsledky zahraničních nebo starších českých výzkumů). Také postrádám hlubší rozbor limitů práce. Popis závěrů je do určité míry zavádějící, protože vyznívají tak, že jde o souvislost šikany se zájmem učitele, atmosférou ve třídě, atd., ale ve skutečnosti jde o žáky vnímaný zájem učitele a atmosféru ve třídě.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Práce splňuje základní formální kritéria odborného textu. Doporučila bych uvádět v závěrečném seznamu literatury datum citování příslušné webové stránky, sjednotit psaní křestních jmen autorů v textu. Na s. 18 chybí u převzaté tabulky odkaz na stranu původního dokumentu.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Literární zdroje jsou omezeny převážně na psychologickou a kriminologickou literaturu, potenciál zdrojů se zdá navíc poněkud nevyužitý. Pozitivem je čerpání informací ze staršího výzkumu plzeňských žáků.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Práce je napsána srozumitelně, grafická úprava včetně zpracování grafů a tabulek je v pořádku (měl by však být odsazován první odstavec). Překlepy či gramatické chyby se objevují spíše řídce (psaní čárek, aj.). Z hlediska stylistického je práce v pořádku. V obsahu chybí odkaz na seznam literatury.

Další poznámky

V abstraktu zcela chybí popis výsledků práce!

Celkové hodnocení práce

S ohledem na vše výše uvedené práci celkově hodnotím jako průměrnou a navrhuji hodnocení „velmi dobře“. Oceňuji přínos v podobě nových empirických poznatků k aktuálnímu tématu šikany ve školách, relativní rozsáhlost provedených analýz a transformací a jejich přehlednou prezentaci (včetně grafického zpracování výsledků). Jako závažnější nedostatky vnímám slabé ukotvení v sociologické teorii a chybějící diskuzi zjištění.

Otázky a náměty k obhajobě

Co vidí autorka jako nejzajímavější zjištění své práce a proč?
Jaké sociologické výklady šikany autorka zná?

V Praze 31. 8. 2016

Mgr. Pavla Homolová